

**STABILIREA TARIFELOR
PENTRU SERVICIUL PUBLIC DE ALIMENTARE
CU APĂ, DE CANALIZARE ȘI EPURARE
A APELOR UZATE**

Dr. conf. univ. Ana GUMOVSCI

CUPRINS:

1. Conceptul privind tarifele la servicii și clasificarea acestora
2. Metodologia stabilirii tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate
3. Cerințele pentru obținerea licenței la desfășurarea activității de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare
4. Instituțiile abilitate cu dreptul de aprobare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate

Întrebări de recapitulare

Studii de caz

Bibliografie

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

Studierea acestui capitol va permite studenților:

- Cunoașterea cadrului legal și instituțional în domeniu;
- Cunoașterea metodologiei de determinare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate;
- Înțelegerea metodologiei de determinare a costurilor de bază.

CONCEPTE-CHEIE:

Tarife, cheltuieli, rentabilitate, investiții, apa facturată, deprecieri.

1. CONCEPTUL PRIVIND TARIFELE LA SERVICII ȘI CLASIFICAREA ACESTORA

Tarifele constituie o categorie specifică a prețurilor care se stabilesc și se aplică în domeniul prestațiilor de servicii efectuate, atât pentru unitățile economice, cât și pentru populație. Natura economică a prețului și tarifului este aceeași. Deosebirea, care apar, rezultă din existența tarifului ca expresie concretă a categoriei de preț, într-un domeniu specific de activitate. Astfel, prețul este expresia bănească a valorii de schimb a unei mărfi, în calitate de obiect, de bun material cu existență de sine stătătoare, pe când tariful reprezintă expresia bănească a valorii unei mărfi în calitate de activitate, și nu de obiect.

Elementele de bază ale fundamentării tarifelor sunt următoarele:

- costurile, adică valoarea materialelor, care sunt supuse prelucrării și a pieselor de schimb, ce se montează,
- profitul unității prestatoare,
- TVA.

Deși natura economică a prețului și tarifului este aceeași și se aplică aceleași principii și metode de fundamentare și negociere, apar, totuși, unele particularități determinate de specificul producerii serviciilor. Astfel, structura tarifelor este mai simplă, deoarece costul serviciilor nu include cheltuielile de desfacere. De asemenea, în tarif, nu se include adaosul comercial.

Acești factori condiționează nivelul costurilor și fac ca posibilitățile de reducere a acestora și de creștere a productivității muncii să fie mai reduse. De exemplu, dacă în cazul prețurilor ponderea materiilor și materialelor în costuri poate reprezenta 70-80%, în cazul serviciilor materiile și materialele nu depășesc 10-15% din costuri. Aici, ponderea mare a salariilor și creșterea lor antrenează o creștere a costurilor serviciilor.

Principalul criteriu de clasificare a tarifelor îl constituie natura serviciilor, după care există următoarele grupe de tarife:

Tarifele pentru serviciile personale tradiționale sunt cele fixate pentru reparații, pentru executarea de confecții, pentru ușurarea muncii gospodărești etc., ele fiind diferențiate în funcție de calitatea execuției, frecvența și urgența prestației;

Tarifele pentru serviciile colective cuprind tarifele pentru transporturi și telecomunicații, pentru activitățile gospodăriei comunale și locale, pentru serviciile hoteliere etc.;

Tarifele pentru serviciile de creație-inovație se aplică în cazul serviciilor de cercetare, de proiectare, de marketing, de implementare a unor tehnologii etc.;

Tarifele pentru serviciile de turism și alimentație publică cuprind tarifele de cazare, pentru serviciile de turism etc.;

Tarifele pentru serviciile efectuate în agricultură sunt acele percepute pentru lucrările agricole mecanizate.

Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate se încadrează în grupa tarifelor pentru serviciile comunale.

Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare se înființează, se organizează și funcționează în baza următoarelor principii:

- securitatea serviciului furnizat/prestat;
- politica tarifară adecvată;
- calitatea, eficiența și rentabilitatea serviciului furnizat/prestat;
- transparența și responsabilitatea publică, incluzând consultarea cu patronatele, sindicatele, consumatorii și cu asociațiile reprezentative ale acestora în problemele asocierii intercomunale și ale regionalizării serviciului;
- dezvoltarea durabilă;
- accesul reglementat la sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare al tuturor consumatorilor, pe baze contractuale;
- respectarea reglementărilor specifice din domeniul gospodăririi apelor, protecției mediului și al sănătății populației;
- continuitatea din punct de vedere calitativ și cantitativ;
- adaptabilitatea la cerințele consumatorilor.

2. METODOLOGIA STABILIRII TARIFELOR PENTRU SERVICIUL PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ, DE CANALIZARE ȘI EPURARE A APELOR UZATE

În Republica Moldova, în vederea determinării aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate, este elaborată Metodologia res-

pectivă, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 489/2019 din 20 decembrie 2019.

La elaborarea Metodologiei, au fost utilizate noțiunile definite în Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 303/2013 din 13 decembrie 2013.

Metodologia se aplică la determinarea tarifelor de către operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, și anume:

- serviciul public de alimentare cu apă potabilă;
- serviciul public de alimentare cu apă tehnologică;
- serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate;
- serviciul pentru producerea și/sau transportarea apei în vederea redistribuirii.

► *Determinarea tarifului pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă:*

$$TSAP_n = \frac{VSAP_n}{VAP_n} = \frac{CSAP_n + RAP_n \pm DVP_{n-1}}{VAP_n}$$

- $VSAP_n$ exprimă venitul reglementat de la furnizarea/ prestarea în anul de reglementare „n”, a apei potabile, necesar de a fi obținut de operator pentru acoperirea costurilor necesare pentru desfășurarea activității de furnizare/ prestare a serviciului public de alimentare cu apă potabilă, mii lei;
- VAP_n – volumul total de apă potabilă furnizat în anul de reglementare „n”, măsurat la punctele de ieșire din rețelele publice de alimentare cu apă potabilă, mii m³;
- $CSAP_n$ – cheltuielile operatorului în anul de reglementare „n”, necesare pentru desfășurarea activității de furnizare/ prestare a serviciului public de alimentare cu apă potabilă, mii lei;
- RAP_n – rentabilitatea operatorului pentru anul de reglementare „n”, determinată conform pct. 46, mii lei;
- DVP_{n-1} – devierile tarifare create la operator în perioada precedentă de reglementare, mii lei.

► *Determinarea tarifului pentru serviciul public de alimentare cu apă tehnologică:*

$$TSAT_n = \frac{VSAT_n}{VAT_n} = \frac{CSAT_n + RAT_n \pm DVT_{n-1}}{VAT_n}$$

- $VSAT_n$ exprimă venitul reglementat de la furnizarea/prestarea, în anul de reglementare „n”, a apei tehnologice, necesar de a fi obținut de operator pentru acoperirea costurilor necesare desfășurării activității de furnizare/prestare consumatorilor, a serviciului public de alimentare cu apă tehnologică, mii lei;
- VAT_n – volumul total de apă tehnologică furnizată în anul de reglementare „n” tuturor consumatorilor deserviți de operator, determinat în baza indicilor contoarelor instalate la consumatori, mii m³;
- $CSAT_n$ – cheltuielile justificate ale operatorului, în anul de reglementare „n”, necesare pentru desfășurarea activității de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă tehnologică, mii lei;
- RAT_n – rentabilitatea operatorului, pentru anul de reglementare „n”, determinată conform pct. 46, mii lei;
- DVT_{n-1} – devierile tarifare create la operator, în perioada precedentă de reglementare, mii lei.

► *Determinarea tarifului pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate:*

$$TSC_n = \frac{VSC_n}{VAU_n} = \frac{CSC_n + RC_n \pm DVC_{n-1}}{VAU_n}$$

- VSC_n reprezintă venitul reglementat de la furnizarea/prestarea, în anul de reglementare „n”, a serviciului public de canalizare și epurare a apelor uzate, necesar de a fi obținut de operator pentru acoperirea costurilor necesare desfășurării activității de furnizare/prestare consumatorilor a serviciului public de canalizare și epurare a apelor uzate, mii lei;
- VAU_n – volumul total al apelor uzate deversate, în anul de reglementare „n”, în rețelele publice de canalizare, mii m³. Acest volum se determină luând în considerare datele

contoarelor instalate la consumatori. În lipsa contoarelor, volumul apelor uzate se determină la un nivel egal cu volumul apei tehnologice și apei potabile furnizate de operator consumatorilor;

- CSC_n – cheltuielile operatorului, în anul de reglementare „n”, necesare pentru desfășurarea activității de furnizare/prestare a serviciului public de canalizare și epurare a apelor uzate, mii lei;
- RC_n – rentabilitatea operatorului, pentru anul de reglementare „n”, determinată conform pct. 46, mii lei;
- DVC_{n-1} – devierile tarifare create la operator, în perioada precedentă de reglementare.

► *Determinarea tarifului pentru producerea și/sau transportarea apei în vederea redistribuirii:*

$$TPTA_n = \frac{VPTA_n}{VAPT_n} = \frac{CPTA_n + RPTA_n \pm DVPT_{n-1}}{VAPT_n}$$

- $VPTA_n$ indică venitul reglementat de la furnizarea apei produse și/sau de la transportarea apei în vederea redistribuirii, în anul de reglementare „n”, necesar să fie obținut de operator pentru acoperirea costurilor necesare pentru desfășurarea activității de producere și/sau de transportare a apei în vederea redistribuirii, livrată la punctele de delimitare dintre doi operatori, mii lei;
- $VAPT_n$ – volumul total de apă, furnizat în anul de reglementare „n”, măsurat la punctele de delimitare între doi operatori, mii m³;
- $CPTA_n$ – cheltuielile operatorului, în anul de reglementare „n”, necesare pentru desfășurarea activității de producere și/sau de transportare a apei, în vederea redistribuirii până la punctele de delimitare între doi operatori, mii lei;
- $RPTA_n$ – rentabilitatea operatorului, pentru anul de reglementare „n”, determinată conform pct. 46, mii lei;
- $DVPT_{n-1}$ – devierile tarifare, create la operator, în perioada precedentă de reglementare, mii lei.

► *Determinarea volumului total de apă considerat în scopuri tarifare în anul de reglementare „n”:*

$$VA_n = VAC_n + VAPP_n = VAP_n + VAT_n + VAPT_n + CTP_n$$

- VA_n exprimă volumul total de apă, acceptat în scopuri tarifare, în anul de reglementare „n”, mii m³;
- VAC_n – volumul de apă extras (captat) din fondul apelor agreeat în scopuri tarifare în anul de reglementare „n” pentru alimentarea tuturor consumatorilor cu apă, mii m³;
- $VAPP_n$ – volumul apei procurate de la alte persoane, în anul de reglementare „n”, mii m³;
- CTP_n – consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemul public de alimentare cu apă, în anul de reglementare „n”, aprobate în modul stabilit de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE), mii m³.

► *Structura cheltuielilor care stau la baza determinării tarifelor:*

- Cheltuieli de bază (CB);
- Cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale (CAI);
- Cheltuieli de procurare a apei (CAP);
- Cheltuieli pentru energia electrică (CEE);
- Redevența (RDV);
- Cheltuieli privind achiziționarea contoarelor pentru consumatorii casnici (CAC);
- Cheltuieli de tratare a apelor uzate conform contractelor încheiate cu terțe părți (CTR);
- Alte cheltuieli operaționale (AC).

Pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă, furnizată consumatorilor la punctele de ieșire din rețelele publice de alimentare cu apă, cheltuielile care stau la baza determinării tarifelor se calculează, după cum urmează:

$$CSAP_n = CBap_n + CAIap_n + CAPap_n + CEEap_n + RDVap_n + CACap_n + ACap_n$$

Pentru serviciul public de alimentare cu apă tehnologică:

$$CSAT_n = CBat_n + CAIat_n + CAPat_n + CEEat_n + RDVat_n + ACat_n$$

Pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate:

$$CSC_n = CBc_n + CAIc_n + CEEc_n + RDVc_n + CTRau_n + ACC_n$$

Pentru serviciul de producere și/sau de transportare a apei în vederea redistribuirii:

$$CPTA_n = CBpt_n + CAIpt_n + CAPpt_n + CEEpt_n + RDVpt_n + ACpt_n$$

În vederea clarificării modalității de calcul al cheltuielilor, care stau la baza determinării tarifelor, Metodologia vine cu mai multe explicații adiționale:

- CB_n indică cheltuielile de bază ale operatorului, aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, și se determină conform formulei:
- $CB_n = CM_n + CP_n + CIE_n + CAD_n$
unde:
- CM_n exprimă cheltuielile materiale aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în anul de reglementare „n”;
- CP_n – cheltuielile de personal al operatorului aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în anul de reglementare „n”;
- CIE_n – cheltuielile de întreținere și exploatare a sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare, în anul de reglementare „n”;
- CAD_n – cheltuielile de distribuție și administrative ale operatorului aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în anul de reglementare „n”;
- CAI_n – cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale aflate la balanța operatorului și aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în anul de reglementare „n”;
- CAP_n – cheltuieli pentru apa procurată de la alte persoane în anul de reglementare „n”;
- CEE_n – cheltuielile pentru energia electrică procurată de operator, aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în anul de reglementare „n”;

- RDV_n – plata pentru transmiterea dreptului de folosință a bunurilor domeniului public sau privat al unității administrativ-teritoriale, aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în anul de reglementare „n”;
- $CACap_n$ – cheltuielile privind achiziționarea contoarelor consumatorilor casnici, aferente serviciului public de alimentare cu apă potabilă în anul de reglementare „n”;
- AC_n – alte cheltuieli operaționale aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în anul de reglementare „n”.

3. CERINȚELE PENTRU OBTINEREA LICENȚEI LA DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII DE FURNIZARE/PRESTARE A SERVICIULUI PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI/SAU DE CANALIZARE

Pentru obținerea licenței la desfășurarea activității de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare, la nivel de raion, municipiu și oraș, persoanele juridice trebuie să întrunească următoarele condiții:

- să fie înregistrate în Republica Moldova;
- să prezinte un raport financiar pentru anul precedent – în cazul persoanei juridice, care activează, sau un extras din contul bancar – în cazul inițierii activității de întreprinzător;
- să prezinte lista bunurilor domeniului public sau privat al unității administrativ-teritoriale, aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, pe care le administrează și le exploatează, în cazul operatorilor care furnizează/prestează serviciul de alimentare cu apă și de canalizare;
- să prezinte documente, care confirmă că dispune de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență;
- să prezinte avizul tehnic de înregistrare ce confirmă asigurarea metrologică a evidenței consumului de apă.

Rentabilitatea operatorului este calculată în lei și se determină pentru fiecare an de reglementare „n” separat pentru fiecare serviciu furnizat/prestat și se stabilește în mărime procentuală

- pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă:
- $RAP_n = CSAP_n \times R_n/100$
- pentru serviciul public de alimentare cu apă tehnologică:
- $RAT_n = CSAT_n \times R_n/100$
- pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate:
- $RC_n = CSC_n \times R_n/100$
- pentru serviciul de producere și/sau de transportare a apei în vederea redistribuirii:

$$RPTA_n = CPTA_n \times R_n/100$$

unde R_n exprimă rata reglementată de rentabilitate. Rata de rentabilitate se stabilește în mărime de 3% din cheltuielile operatorului, aferente furnizării/prestării serviciului respectiv.

Operatorul este obligat să utilizeze cel puțin 50% din rentabilitate pentru investiții în dezvoltarea, renovarea, reconstrucția și reînnoirea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale utilizate în activitatea de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

4. INSTITUȚIILE ABILITATE CU DREPTUL DE APROBARE A TARIFELOR PENTRU SERVICIUL PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ, DE CANALIZARE ȘI EPURARE A APELOR UZATE

Cheltuielile de bază și tarifele pentru serviciile publice de alimentare cu apă tehnologică, de alimentare cu apă potabilă, pentru serviciul de producere și/sau transportare a apei în vederea redistribuirii, pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate se determină de către operatori, pentru fiecare an de reglementare „n”, în conformitate cu Metodologia, și se prezintă:

- Consiliilor locale – pentru examinare și aprobare, iar Agenției – spre examinare și avizare, a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă și pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate furnizate de operatori la nivel de raion, municipiu și oraș;

- ANRE – pentru examinare și aprobare a tarifelor pentru serviciul de alimentare cu apă tehnologică, pentru serviciul de producere și/sau transportare a apei în vederea redistribuirii, furnizat/prestat la nivel de raion, municipiu și oraș;
- ANRE – pentru examinare și aprobare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă și a tarifelor pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate furnizat/prestat de operatori la nivel de raion, municipiu și oraș, în cazul când Consiliile locale respective au delegat Agenției dreptul deplin de aprobare a tarifelor;
- ANRE – pentru examinare și aprobare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă și pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate, furnizate/prestate de operatori la nivel de raion, municipiu și oraș și care activează în condițiile unor acorduri sau contracte încheiate cu organisme financiare internaționale, ratificate sau aprobate de Parlament, Guvern sau de Consiliile locale.

ANRE aprobă, în termen de 15 zile calendaristice de la data adresării motivate de către operatori, tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă și tarifele pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate furnizate/prestate de operatori la nivel de raion, municipiu și oraș, în cazul când Consiliul local nu a aprobat tarifele respective în termen de 60 de zile calendaristice de la data primirii de la Agenție a avizului.

ÎNTREBĂRI DE RECAPITULARE

1. Definiți noțiunea de tarif.
2. Identificați elementele prin care tariful se deosebește de preț.
3. Numiți elemente structurale ale tarifului pentru serviciul public de alimentare cu apă potabilă.
4. Numiți elementele structurale ale tarifului pentru serviciul public de alimentare cu apă tehnologică.
5. Numiți elementele structurale ale tarifului pentru serviciul public de canalizare și epurare a apelor uzate.
6. Numiți elementele structurale ale tarifului pentru producerea și/sau transportarea apei în vederea redistribuirii.

7. Numiți instituțiile publice implicate în reglementarea tarifelor pentru serviciul de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate.

BIBLIOGRAFIE:

1. Legea Republicii Moldova privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare, nr. 303 din 13 decembrie 2013.
2. Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 489/2019 din 20 decembrie 2019.
3. BUȘMACHIU, Eugenia, GUMOVSKI, Ana. *Prețuri și tarife. Curs universitar*. Chișinău: Editura ASEM, 2005.
4. Использование экономических инструментов управления водными ресурсами, водными объектами и водной инфраструктурой в Молдове, Учебные материалы – проект для апробации, mai, 2020/ https://www.euwipluseast.eu/images/2021/02/PDF/MD_EUWI_Training_materials_EIs_for_IWR_M_RU.pdf